



Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. spalio 6 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvas asmenų judėjimas – Darbuotojai – Reglamentas (ES) Nr. 492/2011 – 7 straipsnio 2 dalis – Vienodas vertinimas – Socialinės lengvatos – 10 straipsnis – Mokyklą lankantys vaikai – Direktyva 2004/38/EB – 24 straipsnis – Socialinės paramos išmokos – Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 – 4 straipsnis – 70 straipsnis – Specialios neįmokinės išmokos pinigais – Darbuotojas migrantas, išlaikantis priimančiojoje valstybėje narėje mokyklą lankančius vaikus“

Byloje C-181/19

dėl *Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen* (Šiaurės Reino-Vestfalijos aukštesnysis socialinių bylų teismas, Vokietija) 2019 m. vasario 14 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. vasario 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Jobcenter Krefeld – Widerspruchsstelle

prieš

JD

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuriį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai A. Arabadjiev, A. Prechal (pranešėja), M. Vilaras, M. Safjan, P. G. Xuereb, L.S. Rosssi ir I. Jarukaitis, teisėjai J. Malenovský, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. Toader, N. Piçarra ir A. Kumin,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

posėdžio sekretorius D. Dittert, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. vasario 26 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Jobcenter Krefeld – Widerspruchsstelle*, atstovaujamos S. Schwickert,
- JD, atstovaujamo *Rechtsanwalt* J. Kruse,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir S. Eisenberg,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna, A. Siwek-Ślusarek ir E. Borawska-Kędzierska,

* Proceso kalba: vokiečių.

– Europos Komisijos, atstovaujamos E. Montaguti, B.-R. Killmann, J. Tomkin ir M. Kellerbauer, susipažinęs su 2020 m. gegužės 14 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada, priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 18 straipsnio, 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje (OL L 141, 2011, p. 1) 7 ir 10 straipsnių, 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikiniančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46; klaidų ištaisymas OL L 274, 2009, p. 47), 24 straipsnio 2 dalies ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimų (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72; klaidų ištaisymas OL L 188, 2013, p. 10) 4 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Jobcenter Krefeld – Widerspruchsstelle* (Krefeldo darbo biržos skundų nagrinėjimo tarnyba, Vokietija; toliau – *Jobcenter*) ginčą su JD dėl šios darbo biržos atsisakymo skirti JD ir dviem jo dukroms Vokietijos teisės aktuose numatytas minimalias socialinės paramos išmokas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2004/38

- 3 Direktyvos 2004/38 3, 4, 10, 16 ir 21 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:
 - „(3) Sąjungos pilietybė turėtų būti pagrindinis valstybių narių piliečių statusas, kai jie naudojami savo teise laisvai judėti ir gyventi šalyje. Todėl būtina sisteminti ir persvarstyti esamus Bendrijos instrumentus, atskirai skirtus darbuotojams, savarankiškai dirbantiems asmenims ir studentams bei kitiems nedirbantiems asmenims, kad būtų supaprastinta ir sustiprinta visų Sąjungos piliečių laisvo judėjimo ir apsigyvenimo teisė.
 - (4) Siekiant sutvarkyti padėtį sektorių po sektoriaus, laisvo judėjimo ir gyvenimo šalyje teisei taikyti laipsnišką metodiką ir lengvinti naudojimąsi šia teise, reikia vieno teisinio akto, skirto iš dalies pakeisti [1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL L 257, 1968, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 15)] ir panaikinti tokius aktus: <...>
- <...>
- (10) <...> savo teisėmis gyventi besinaudojantys asmenys neturėtų tapti nepagrįsta našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai per pradinį gyvenimo joje laikotarpį. Todėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisė gyventi šalyje ilgesnį kaip trijų mėnesių laikotarpį turėtų būti suteikiama taikant tam tikrus reikalavimus.

<...>

(16) Tol, kol turintieji teisę gyventi šalyje netampa nepagrįsta našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, jie neturėtų būti išsiunčiami iš šalies. <...> Išsiuntimo iš šalies priemonė jokių būdu neturėtų būti taikoma darbuotojams, savarankiškai dirbantiems ar ieškantiems darbo, kaip apibrėžta Teisingumo Teismo, išskyrus valstybinės politikos ar visuomenės saugumo priežastis.

<...>

(21) Tačiau priimančiajai valstybei narei paliekama teisė nuspręsti, ar ji suteiks socialinę paramą per pirmuosius tris gyvenimo joje mėnesius (ar ilgesnį laiką ieškantiems darbo) Sąjungos piliečiams, kurie nėra darbuotojai ar savarankiškai dirbantieji arba išlaiko tą statusą, ar jų šeimos nariams arba paramą studijoms, įskaitant profesinį parengimą, iki teisės nuolatos gyventi šalyje įgijimo.“

4 Šios direktyvos 7 straipsnio „Teisė gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius“ 1 ir 3 dalyse nustatyta:

„1. Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės šalyje ilgiau kaip tris mėnesius, jei jie:

a) yra darbuotojai ar savarankiškai dirbantieji priimančiojoje valstybėje narėje, arba

<...>

3. Taikant šio straipsnio 1 dalies a punktą, Sąjungos pilietis, kuris nebėra darbuotojas ar savarankiškai dirbantis, išlaiko darbuotojo ar savarankiškai dirbančiojo statusą tokiais atvejais:

<...>

c) asmuo yra tinkamai užregistruotas bedarbis ne savo noru po to, kai dirbo pagal terminuotą darbo sutartį trumpiau kaip vienerius metus arba tapo bedarbiu ne savo noru per pirmuosius dvylika mėnesių ir yra užregistruotas kaip ieškantis darbo atitinkamame įdarbinimo biure. Tokiu atveju darbuotojo statusas išsaugomas ne trumpiau kaip šešis mėnesius;

<...>“

5 Minėtos direktyvos 14 straipsnio „Teisės gyventi šalyje išlaikymas“ 14 straipsnio 2–4 dalyse numatyta:

„2. Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai 7, 12 ir 13 straipsniuose numatytą teisę gyventi šalyje tol, kol jie atitinka ten nustatytus reikalavimus.

<...>

4. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 bei 2 dalių ir nepažeidžiant VI skyriaus nuostatų, išsiuntimo iš šalies priemonė jokių būdu negali būti taikoma prieš Sąjungos piliečius ar jų šeimos narius, jei:

<...>

b) Sąjungos piliečiai atvyko į priimančiosios valstybės narės teritoriją ieškodami darbo. Tokiu atveju Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai negali būti išsiųsti iš šalies, tol, kol jie gali pateikti įrodymus, kad tebeieško darbo ir kad jie turi realių galimybių įsidarbinti.“

6 Direktyvos 2004/38 24 straipsnyje „Vienodas traktavimas [vertinimas]“ nustatyta:

„1. Taikant tokias specialiąsias nuostatas, kurios aiškiai numatytos Sutartyje ir antriniuose teisės aktuose, visiems Sąjungos piliečiams, pagal šią direktyvą gyvenantiems priimančiosios valstybės narės teritorijoje, Sutarties taikymo srityje taikomas vienodas traktavimas [vertinimas] kaip ir tos valstybės narės piliečiams. <...>

2. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, priimančioji valstybė narė neįpareigojama suteikti socialinės paramos teises per pirmuosius tris gyvenimo šalyje mėnesius arba, kai taikytina, ilgesnį 14 straipsnio 4 dalies b punkte numatytą laikotarpį, <...> asmenims, išskyrus darbuotojus, savarankiškai dirbančiuosius, tokį statusą išlaikančius asmenis ir jų šeimos narius.“

Reglamentas Nr. 883/2004

7 Reglamento Nr. 883/2004 2 straipsnio „Asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas“ 1 dalyje numatyta:

„Šis reglamentas taikomas valstybės narės piliečiams, asmenims be pilietybės ir pabėgėliams, gyvenantiems vienoje iš valstybių narių, kuriems yra ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai, bei jų šeimos nariams ir maitintojo netekusiems asmenims.“

8 Šio reglamento 3 straipsnyje „Taikymo sritys [Materialinė taikymo sritis]“ nustatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas visiems teisės aktams, kurie apima šias socialinės apsaugos sritis:

<...>

h) bedarbio išmokas;

<...>

j) išmokas šeimai.

<...>

3. Šis reglamentas taip pat taikomas specialioms neįmokinėms išmokoms pinigais, numatytoms 70 straipsnyje.“

9 Minėto reglamento 4 straipsnyje „Vienodas požiūris“ nustatyta:

„Jeigu šiame reglamente nenumatyta kitaip, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, pagal bet kurios valstybės narės teisės aktus priklauso tos pačios išmokos ir prievolės, kaip ir tos valstybės piliečiams.“

10 Reglamento Nr. 883/2004 III antraštinėje dalyje yra 9 skyrius „Specialios neįmokinės išmokos pinigais“. Šio reglamento šiame skyriuje esančiame 70 straipsnyje „Bendrosios nuostatos“ numatyta:

„1. Šis straipsnis taikomas specialioms neįmokinėms išmokoms pinigais, mokamoms pagal teisės aktus, kurie dėl jų taikymo srities, tikslų ir (arba) teisių įgijimo sąlygų turi ir 3 straipsnio 1 dalyje nurodytų socialinės apsaugos, ir socialinės paramos teisės aktų savybių.

2. Šiame skyriuje „specialios neįmokinės išmokos pinigais“ – išmokos, kurios:

a) yra skirtos teikti:

- i) papildomą, pakaitinį arba pagalbinį draudimą nuo rizikos, kurią apima 3 straipsnio 1 dalyje nurodytoms socialinės apsaugos sritys, ir garantuoja atitinkamiems asmenims minimalias pragyvenimo pajamas atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės ekonominę ir socialinę padėtį; arba
- ii) tik specialią apsaugą neįgaliesiems, glaudžiai susijusių su minėto asmens socialine aplinka atitinkamoje valstybėje narėje;

ir

b) finansuojamos tik iš privalomųjų mokesčių, skirtų padengti bendrąsias viešąsias išlaidas, o išmokų skyrimo ir skaičiavimo sąlygos nepriklauso nuo išmokos gavėjo įmokų. Tačiau išmokos, skiriamos kaip įmokinės išmokos priedas, vien dėl šios priežasties nelaikomos įmokinėmis, Tačiau išmokos, skiriamos kaip įmokinės išmokos priedas, vien dėl šios priežasties nelaikomos įmokinėmis;

ir

c) yra išvardytos X priede.

3. 7 straipsnis ir kiti šios antraštinės dalies skyriai netaikomi išmokoms, nurodytoms šio straipsnio 2 dalyje.

4. 2 dalyje nurodytos išmokos mokamos tik toje valstybėje narėje, kurioje atitinkami asmenys gyvena, pagal jos teisės aktus. Tokias išmokas savo lėšomis moka gyvenamosios vietos įstaiga.“

- 11 Reglamento Nr. 883/2004 X priede, kuriame išvardytos „specialios neįmokinės išmokos pinigais“, kaip jos suprantamos pagal šio reglamento 70 straipsnio 2 dalies c punktą, numatyta, kad, kiek tai susiję su Vokietijos Federacine Respublika, prie šių išmokų priskiriamos „[i]šmokos, skirtos garantuoti lėšas pragyvenimui pagal pagrindinę nuostatą dėl darbo ieškančių asmenų, išskyrus atvejus, kai šių išmokų atžvilgiu įvykdomi tinkamumo reikalavimai gauti laikiną priedą po to, kai gauta bedarbio pašalpa (Socialinio kodekso II knygos 24 straipsnio 1 dalis)“.

Reglamentas Nr. 492/2011

- 12 Reglamento Nr. 492/2011 1 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„[Reglamentas Nr. 1612/68] buvo keletą kartų iš esmės keičiamas <...>. Dėl aiškumo ir racionalumo minėtas reglamentas turėtų būti kodifikuotas.“

- 13 Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Darbuotojui, jei jis yra valstybės narės pilietis, negali būti sudarytos skirtingos įdarbinimo ir darbo sąlygos, nei tos valstybės narės, kurioje jis dirba, piliečiams dėl jo pilietybės, ypač nustatant darbo užmokestį ir atleidžiant iš darbo, o jam tampant bedarbiu – jį grąžinant arba vėl priimant į darbą.“

2. Jis naudojasi tomis pačiomis socialinėmis ir mokestinėmis lengvatomis, kaip ir vietiniai darbuotojai.“

14 Šio reglamento 10 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės piliečio, dirbančio arba dirbusio kitos valstybės narės teritorijoje, vaikai priimami į tos valstybės bendrojo lavinimo, pameistrystės ir profesinio mokymo mokyklas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės piliečiai, jeigu šie vaikai gyvena jos teritorijoje.

Valstybės narės stengiasi, kad tokiems vaikams būtų sudarytos kiek įmanoma geresnės sąlygos lankyti pirmiau minėtas mokyklas.“

Vokietijos teisė

15 *Sozialgesetzbuch Zweites Buch* (Socialinės apsaugos kodekso antroji knyga, 2016 m. gruodžio 22 d. redakcija, *BGBI. I*, p. 3155, toliau – *SGB II*) 7 straipsnyje nustatyta:

„1. ¹Pagal šią knygą išmokos suteikiamos asmenims, kurie:

- 1) yra sulaukę 15 metų amžiaus ir dar nėra pasiekę 7a straipsnyje nustatytos amžiaus ribos;
- 2) yra darbingi;
- 3) yra nepasiturintys ir
- 4) nuolat gyvena Vokietijos Federacinėje Respublikoje (darbingi gavėjai).

²Išskyrus:

1. <...>

2) užsienio piliečius:

- a) kurie neturi teisės gyventi šalyje;
- b) kurių teisė gyventi šalyje yra grindžiama tikslu ieškoti darbo arba
- c) kurie teisę gyventi šalyje – atskirai arba kartu su teise gyventi šalyje pagal b punktą – kildina iš Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnio,

taip pat jų šeimos narius,

3) <...>

2. Išmokas taip pat gauna asmenys, kartu su darbingais gavėjais gyvenantys bendruomenėje, kuriai reikia paramos. <...>

3. Bendruomenę, kuriai reikia paramos, sudaro:

- 1) darbingi gavėjai;

<...>

4) 1–3 punktuose nurodytų asmenų namų ūkiui priklausantys nesusituokę vaikai, kol jiems dar nesukako 25 metai, jeigu dėl savo pajamų ar turto jie negali gauti išmokų, leidžiančių užtikrinti jų pragyvenimą.“

16 *Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern* (Įstatymas dėl laisvo Sąjungos piliečių judėjimo; 2014 m. gruodžio 2 d. redakcija, *BGBL*. I, p. 1922; toliau – *FreizügG*) 2 straipsnyje nustatyta:

„1. Teisę laisvai judėti turintys Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai turi teisę atvykti ir gyventi federalinėje teritorijoje šio įstatymo nustatyta tvarka.

2. Teisę laisvai judėti pagal Sąjungos teisę turi:

1) Sąjungos piliečiai, kurie, siekdami įsidarbinti arba įgyti profesinį išsilavinimą, nori gyventi šalyje kaip darbuotojai;

1a) darbo ieškantys Sąjungos piliečiai – laikotarpį iki šešių mėnesių, kuris gali būti pratęstas tik tuo atveju, jeigu jie gali pateikti įrodymų, kad tebeieško darbo ir turi realių galimybių įsidarbinti;

<...>

6) šeimos nariai, atitinkantys 3 ir 4 straipsnių reikalavimus.

3. <...> ²Kompetentingos įdarbinimo tarnybos patvirtinto nedarbo ne savo noru atveju iš šio straipsnio 1 dalies kylanti teisė išlaikoma šešis mėnesius, jeigu buvo dirbama trumpiau nei metus.“

17 *FreizügG* 3 straipsnyje numatyta:

„1. ¹2 straipsnio 2 dalies 1–5 punktuose nurodytų Sąjungos piliečių šeimos nariai turi teisę pagal 2 straipsnio 1 dalį, jeigu jie lydi Sąjungos pilietį arba pas jį atvyksta. <...>

2. Šeimos nariais laikomi:

1) sutuoktinis, partneris ir 2 straipsnio 2 dalies 1–5 ir 7 punktuose nurodytų asmenų arba jų sutuoktinių ar partnerių žemutinės linijos giminaičiai, kuriems dar nesuėjo 21 metai;

<...>

4. Sąjungos piliečio, kuris naudojasi judėjimo laisve, ir vieno iš tėvų, kuris faktiškai įgyvendina tėvų valdžią vaikų atžvilgiu, vaikai išsaugo savo teisę gyventi šalyje, kol baigs mokslus, net mirus ar išvykus Sąjungos piliečiui, dėl kurio jie yra įgiję teisę gyventi šalyje, jei gyvena federalinėje teritorijoje ir lanko švietimo ar mokymo įstaigą.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 Lenkijos pilietis JD buvo susituokęs su Lenkijos piliete, su kuria turėjo dvi dukras, gimusias atitinkamai 2005 ir 2010 m. Nuo 2012 m. ar 2013 m. JD išsiskyrė su savo sutuoktine. 2012 m. pabaigoje ir 2013 m. pradžioje visi šeimos nariai apsigyveno Vokietijoje. Abi dukros daugiausiai gyvena su tėvu; pas jį jos apsigyveno 2015 m. 2016 m. JD sutuoktinė persikėlė gyventi į Lenkiją.

19 Nuo 2016 m. rugpjūčio 1 d. dukros lanko mokyklą Vokietijoje.

20 Nuo 2015 m. kovo mėn. JD dirbo pagal darbo sutartį Vokietijoje. Nuo 2015 m. kovo 6 d. iki rugsėjo 1 d. jis dirbo šaltkalvio pagalbininku, o nuo 2016 m. sausio 18 d. iki spalio 31 d. – visą darbo dieną gamybos darbuotoju. Nuo 2016 m. spalio 4 d. iki gruodžio 7 d. JD buvo nedarbingas, bet jo darbdavys jam toliau mokėjo darbo užmokestį iki 2016 m. spalio 31 d., t. y. iki jo darbo santykių pabaigos, o iki 2016 m. gruodžio 7 d. jam buvo mokama ligos pašalpa iš socialinio draudimo.

- 21 Nuo 2017 m. vasario 23 d. iki balandžio 13 d. ir nuo 2017 m. birželio 12 d. iki spalio 23 d. jis gavo bedarbio pašalpą.
- 22 Nuo 2018 m. sausio 2 d. JD vėl dirba visą darbo dieną.
- 23 Nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. iki 2017 m. birželio 7 d. JD ir jo dvi dukros gavo minimalias socialinio draudimo išmokas pagal SGB II, t. y. JD gavo „papildomas nedarbo išmokas“ (*Arbeitslosengeld II*), o abi jo dukros – „socialinės paramos išmokas“ (*Sozialgeld*) (toliau kartu – pagrindinėje byloje nagrinėjamos pragyvenimo išmokos).
- 24 2017 m. birželio mėn. JD paprašė jam pačiam ir dukroms toliau mokėti pagrindinėje byloje nagrinėjamas pragyvenimo išmokas. 2017 m. birželio 13 d. pranešimu, patvirtintu 2017 m. liepos 27 d. JD pateikus skundą, *Jobcenter* atmetė šį prašymą, remdamasi SGB II 7 straipsnio 1 dalies antro sakinio 2 punktu, motyvuodama tuo, kad JD neišsaugojo samdomo darbuotojo statuso ir gyveno Vokietijoje vien tam, kad ieškotų darbo.
- 25 JD ir jo dvi dukros pareiškė ieškinį *Sozialgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo socialinių bylų teismas, Vokietija), prašydami panaikinti šį pranešimą ir priteisti iš *Jobcenter* pagrindinėje byloje nagrinėjamas pragyvenimo išmokas už laikotarpį nuo 2017 m. birželio 8 d. iki gruodžio 31 d. (toliau – ginčijamas laikotarpis).
- 26 2018 m. gegužės 8 d. sprendimu šis teismas patenkino ieškinį ir priteisė iš *Jobcenter* prašomas išmokas. Jis nusprendė, kad nors JD, žinoma, nebegalėjo remtis samdomo darbuotojo statuso išlaikymu ginčijamu laikotarpiu, kad galėtų pagrįsti teisę gyventi šalyje *FreizügG* 2 straipsniu, jis taip pat turi tokią teisę gyventi šalyje, kuri pripažįstama jo dukroms pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį. Iš tiesų, kadangi dukros gyvena ir lanko mokyklą Vokietijoje, kaip buvusio darbuotojo migranto, dirbusio šioje valstybėje narėje, nepilnamečiai vaikai, gali reikalauti teisės gyventi šalyje pagal šį 10 straipsnį, kuria būtų grindžiama jų tėvo, kaip vieno iš tėvų, kuris užtikrina jų faktinę priežiūrą, teisė gyventi šalyje. Minėto teismo nuomone, 10 straipsniu grindžiama teisė gyventi šalyje (buvusio) darbuotojo migranto vaikų mokymo ir profesinio rengimo tikslu yra autonominė ir savarankiška, palyginti su teisėmis gyventi šalyje pagal Direktyvą 2004/38. Todėl šios direktyvos 24 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta taisyklė, kuria nukrypstama nuo vienodo požiūrio principo socialinės paramos srityje, netaikoma, kai Sąjungos piliečio teisė gyventi šalyje grindžiama Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu. Taigi SGB II 7 straipsnio 1 dalies antro sakinio 2 punkto c papunktyje numatytas teisės į socialinę paramą netaikymas užsieniečiams ir jų šeimos nariams, turintiems teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, neatitinka Sąjungos teisės.
- 27 2018 m. liepos 4 d. *Jobcenter* dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teismui.
- 28 Tas teismas pirmiausia nurodo, kad nacionalinių teismų praktikoje nesutariama dėl klausimo, ar Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis socialinės paramos srityje taip pat gali būti tiesiogiai arba pagal analogiją taikoma Sąjungos piliečiams, turintiems teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį ir prašantiems skirti pagrindinėje byloje nagrinėjamas pragyvenimą užtikrinančias išmokas, kurios yra socialinės paramos išmokos, kaip jos suprantamos pagal pirmąją nuostatą.
- 29 Be to, priimdamas SGB II 7 straipsnio 1 dalies antro sakinio 2 punkto c papunktį Vokietijos teisės aktų leidėjas manė, kad Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalį reikia taikyti situacijoms, kai Sąjungos piliečiai turi ne tik teisę gyventi šalyje, ieškodami darbo, bet ir teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, siekiant, kad Direktyvos 2004/38 taisyklės neprarastų savo esmės ir kad šie piliečiai netaptų nepagrįsta našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai.

- 30 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį suteikiama teisei gyventi šalyje netaikomos Direktyvos 2004/38 nuostatos. Šiuo klausimu ji remiasi 2010 m. vasario 23 d. Sprendimu *Ibrahim ir Secretary of State for the Home Department* (C-310/08, EU:C:2010:80) ir 2010 m. vasario 23 d. Sprendimu *Teixeira* (C-480/08, EU:C:2010:83), kuriuose Teisingumo Teismas pripažino teisės gyventi šalyje, grindžiamos Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsniu, kuris suformuluotas taip pat kaip Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnis, autonomiją. Be to, priimdamas pastarąjį reglamentą, kuriuo buvo panaikintas ir pakeistas Reglamentas Nr. 1612/68, Sąjungos teisės aktų leidėjas nesiėmė veiksmų, kad apribotų iš Reglamento Nr. 1612/68 išplaukiantį vienodo požiūrio principą, kaip jį išaiškino Teisingumo Teismas.
- 31 Antra, klausimas dėl Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalies taikymo kyla ir atsižvelgiant į Reglamento Nr. 883/2004 4 straipsnį. Šiuo atveju šis reglamentas taikomas, nes JD Vokietijoje priklausė išmokų šeimai sistemai, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies j punktą, ir socialinio draudimo sistemai nedarbo atveju, kaip tai suprantama pagal jo 3 straipsnio 1 dalies h punktą. SGB II numatytos pragyvenimo išmokos yra specialios neįmokinės išmokos pinigais, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 3 dalį ir 70 straipsnio 2 dalį, kurioms taikomas šio reglamento 4 straipsnyje įtvirtintas vienodo požiūrio principas.
- 32 Šiomis aplinkybėmis *Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen* (Šiaurės Reino-Vestfalijos aukštesnysis socialinių bylų teismas, Vokietija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:
- „1. Ar socialinės paramos, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalį, neskyrimas Sąjungos piliečiams, turintiems teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, suderinamas su vienodo vertinimo reikalavimu, įtvirtintu SESV 18 straipsnyje, siejamame su Reglamento Nr. 492/2011 7 ir 10 straipsniais?
- a) Ar socialinė parama, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalį, yra socialinė lengvata, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį?
- b) Ar nukrypti leidžianti nuostata, nustatyta Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalyje, taikoma vienodo vertinimo reikalavimui, įtvirtintam SESV 18 straipsnyje, siejamame su Reglamento Nr. 492/2011 7 ir 10 straipsniais?
2. Ar specialių neįmokinių išmokų pinigais, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 3 dalį ir 70 straipsnio 2 dalį, neskyrimas Sąjungos piliečiams suderinamas su vienodo vertinimo reikalavimu, įtvirtintu SESV 18 straipsnyje, siejamame su Reglamento Nr. 883/2004 4 straipsniu, jeigu jie turi teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį ir yra įtraukti į socialinio draudimo ar išmokų šeimai sistemą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalį?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 33 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 18 straipsnio pirma pastraipa, Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalis ir 10 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad, atsižvelgiant į Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalį, pagal juos nedraudžiamos valstybės narės teisės normos, pagal kurias kitos valstybės narės pilietis ir jo nepilnamečiai vaikai, kurie visi turi teisę gyventi pirmojoje valstybėje narėje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį šių vaikų mokymosi šioje valstybėje tikslais, neatsižvelgiant į jokiais aplinkybes automatiškai netenka teisės į išmokas, kuriomis užtikrinimas jų pragyvenimas.

Dėl teisės gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį

- 34 Reikia priminti, kad Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnyje numatyta, jog valstybės narės piliečio, dirbančio arba dirbusio kitos valstybės narės teritorijoje, vaikai priimami į tos valstybės mokyklas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės piliečiai, jeigu jie gyvena jos teritorijoje. Iki įsigaliojant Reglamentui Nr. 492/2011 ši teisė buvo įtvirtinta Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsnyje, kurio formuluotė buvo tapati Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnio formuluotei, nes pastaruoju reglamentu buvo panaikintas ir pakeistas pirmasis reglamentas, siekiant aiškumo ir racionalumo jį kodifikuoti, kaip matyti iš Reglamento Nr. 492/2011 1 konstatuojamosios dalies. Todėl Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsniu, taip pat svarbi aiškinant Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį.
- 35 Iš šios jurisprudencijos matyti, pirma, kad, remiantis teise į vienodą vertinimą, kiek tai susiję su galimybe lankyti mokyklą, darbuotojo migranto arba buvusio darbuotojo migranto vaikas turi teisę gyventi priimančioje valstybėje narėje, jeigu pageidauja lankyti bendrojo lavinimo mokyklą šioje valstybėje narėje. Antra, gyvenimo šalyje teisės pripažinimas tokiam vaikui reiškia, kad turi būti pripažinta analogiška teisė vienam iš tėvų, kuris faktiškai jį prižiūri (šiuo klausimu žr. 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Baumbast ir R*, C-413/99, EU:C:2002:493, 63 ir 75 punktus bei 2010 m. vasario 23 d. Sprendimo *Teixeira*, C-480/08, EU:C:2010:83, 36 punktą).
- 36 Iš tiesų tiek Reglamentu Nr. 1612/68, tiek Reglamentu Nr. 492/2011 siekiamas tikslas, t. y. užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą, reikalauja numatyti optimalias darbuotojo šeimos integracijos sąlygas priimančiojoje valstybėje narėje, o vaikus prižiūrintiems tėvams atsisakius likti priimančiojoje valstybėje narėje jų mokymosi laikotarpiu iš jų galėtų būti atimta teisė, kurią jiems pripažįsta Sąjungos teisės aktų leidėjas (2010 m. vasario 23 d. Sprendimo *Ibrahim ir Secretary of State for the Home Department*, C-310/08, EU:C:2010:80, 55 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Taigi pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį vaikui kartu su jo turima teise lankyti mokyklą pripažįstama savarankiška teisė gyventi šalyje, kuri nepriklauso nuo to, ar vienas arba keli tėvai, kurie jį prižiūri, išlaiko darbuotojo migranto statusą priimančiojoje valstybėje narėje. Be to, tai, kad vienas iš atitinkamų tėvų praranda šį statusą, neturi poveikio jo teisei gyventi šalyje remiantis Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu; ši teisė atitinka vaiko, kurį jis faktiškai prižiūri, teisę (šiuo klausimu žr. 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Baumbast ir R*, C-413/99, EU:C:2002:493, 63, 70 ir 75 punktus bei 2010 m. vasario 23 d. Sprendimo *Teixeira*, C-480/08, EU:C:2010:83, 37, 46 ir 50 punktus).
- 38 Šiuo klausimu reikia pridurti, kad Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnis turi būti taikomas savarankiškai Sąjungos teisės nuostatų, kaip antai Direktyvos 2004/38 nuostatų, kuriomis reglamentuojamos teisės gyventi kitoje valstybėje narėje sąlygos, atžvilgiu (šiuo klausimu žr. 2010 m. vasario 23 d. Sprendimo *Ibrahim ir Secretary of State for the Home Department*, C-310/08, EU:C:2010:80, 42 punktą ir 2010 m. vasario 23 d. Sprendimo *Teixeira*, C-480/08, EU:C:2010:83, 53 ir 54 punktus).
- 39 Darytina išvada, kad valstybės narės piliečio, dirbančio ar dirbusio priimančiojoje valstybėje narėje, vaikai ir juos faktiškai prižiūrintis vienas iš tėvų gali naudotis teise gyventi šioje valstybėje, remdamiesi vien Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu, ir neprivalo tenkinti Direktyvoje 2004/38 nustatytų sąlygų, įskaitant sąlygą, kad suinteresuotieji asmenys turėtų pakankamai išteklių ir visavertį sveikatos draudimą toje valstybėje (šiuo klausimu žr. 2010 m. vasario 23 d. Sprendimo *Ibrahim ir Secretary of State for the Home Department*, C-310/08, EU:C:2010:80, 59 punktą).

Dėl teisės į vienodą vertinimą pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnį

- 40 Atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kaip ir Europos Komisija, mano, jog asmenys, turintys teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, pagrįstai gali remtis vienodo požiūrio principu, numatytu šio reglamento 7 straipsnyje, visų pirma jo 2 dalyje, kiek tai susiję su socialinių lengvatų, kuriomis naudojasi vietiniai darbuotojai, suteikimu. Tačiau Vokietijos vyriausybė mano, kad taip nėra.
- 41 Pirma, dėl pastarosios nuostatos taikymo srities *ratione materiae* pažymėtina, kad sąvoka „socialinė lengvata“, kuri pagal šią nuostatą išplėsta ir darbuotojams, kitų valstybių narių piliečiams, apima visus – tiek su darbo sutartimi susijusias, tiek su ja nesusijusias – lengvatas, bendrai pripažįstamas vietiniams darbuotojams iš esmės vien dėl jų objektyvaus darbuotojų statuso arba dėl paprasto fakto, kad jų nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybės teritorijoje, o jos taikymą išplėtus darbuotojams, kitų valstybių narių piliečiams, galima palengvinti jų judumą Sąjungoje, taigi ir integravimąsi į priimančiąją valstybę narę (2019 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava ir kt.*, C-447/18, EU:C:2019:1098, 47 punktą).
- 42 Šiuo atveju, kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjamosios pragyvenimo išmokomis siekiama, kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, užtikrinti pragyvenimo lėšas jų gavėjams, darytina išvada, kad jos prisideda prie jų integracijos į priimančiosios valstybės narės visuomenę. Todėl jos yra socialinės lengvatos, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį (šiuo klausimu žr. 1985 m. kovo 27 d. Sprendimo *Hoeckx*, 249/83, EU:C:1985:139, 22 punktą).
- 43 Antra, kiek tai susiję su Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies taikymo sritimi *ratione personae*, pažymėtina, kad, viena vertus, iš šios nuostatos formuluotės, visų pirma iš žodžio „jis“ vartojimo, matyti, kad ši taikymo sritis atitinka šio reglamento 7 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, remiantis pastarosios nuostatos tekstu apimančią darbuotojus, kurie, kaip ir JD, priimančiojoje valstybėje narėje „tapo bedarbiai“. Todėl Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalimi, kaip pažymėjo ir generalinis advokatas išvados 63 punkte, suteikiama apsauga apima daugiau nei vien jų darbo laikotarpį.
- 44 Kita vertus, Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalis yra speciali SESV 45 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos vienodo vertinimo taisyklės išraiška specifinėje socialinių lengvatų srityje ir turi būti aiškinama taip pat kaip ir pastaroji nuostata (2019 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava ir kt.*, C-447/18, EU:C:2019:1098, 39 punktą).
- 45 Taigi į Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies taikymo sritį patenka darbuotojai, kaip jie suprantami pagal SESV 45 straipsnį, atsižvelgiant į tai, kad, nors valstybių narių piliečiams, kurie ieškodami darbo išvyksta iš šalies, vienodo požiūrio principas taikomas tik tiek, kiek tai susiję su įsidarbinimu, tie piliečiai, kurie jau pateko į darbo rinką, remdamiesi šio 7 straipsnio 2 dalimi gali naudotis tomis pačiomis socialinėmis ir mokesčių lengvatomis kaip ir tos valstybės darbuotojai (šiuo klausimu žr. 2004 m. kovo 23 d. Sprendimo *Collins*, C-138/02, EU:C:2004:172, 31 punktą).
- 46 Nors neginčijama, kad ginčijamu laikotarpiu JD buvo bedarbis Vokietijoje, taip pat neginčijama, kad jis anksčiau dirbo pagal darbo sutartį šioje valstybėje narėje.
- 47 Vadinas, vien dėl to, kad JD tuo laikotarpiu ekonomiškai buvo pasyvus, negalima netaikyti Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalyje numatyto vienodo požiūrio principo.
- 48 Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 37 punkte primintos jurisprudencijos, teisės, kuriomis naudojasi Sąjungos darbuotojas ir jo šeimos nariai pagal Reglamentą Nr. 492/2011, tam tikromis aplinkybėmis gali išlikti net ir pasibaigus darbo santykiams (šiuo klausimu žr. 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Baumbast ir R*, C-413/99, EU:C:2002:493, 70 punktą).

- 49 Taigi, kaip generalinis advokatas iš esmės pažymėjo išvados 54 ir 55 punktuose, tokio darbuotojo vaikų teisė gyventi šalyje, grindžiama Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu, vadinasi, ir juos prižiūrinčio vieno iš tėvų teisė gyventi šalyje, kai tik įgyjama, tampa savarankiškos nuo pirminės teisės gyventi šalyje, grindžiamos atitinkamo vieno iš tėvų darbuotojo statusu, ir gali tęstis po to, kai prarandamas šis statusas, siekiant suteikti tokiems vaikams sustiprintą teisinę apsaugą ir taip užtikrinti, kad jų teisė į vienodą vertinimą, kiek tai susiję su galimybe mokytis, nepraras veiksmingumo.
- 50 Tai taikytina ir tuo atveju, kai vaikai ir juos faktiškai prižiūrintis vienas iš tėvų turi Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu grindžiamą teisę gyventi šalyje, kiek tai susiję su šio reglamento 7 straipsnio 2 dalyje numatyta teise į vienodą vertinimą socialinių lengvatų suteikimo srityje. Iš tiesų, esant tokiai situacijai, ši teisė, kaip ir minėtos „išvestinės“ teisės gyventi šalyje, kyla pirmiausia iš atitinkamo vieno iš tėvų, kaip darbuotojo, statuso ir ji turi būti išsaugota netekus šio statuso dėl tų pačių priežasčių kaip ir tos, kurios pateisino šių teisių gyventi šalyje išlaikymą.
- 51 Toks Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalies, siejamos su jo 10 straipsniu, aiškinimas padeda įgyvendinti šiuo reglamentu siekiamą tikslą skatinti laisvą darbuotojų judėjimą, nes leidžia sukurti optimalias sąlygas Sąjungos piliečių, pasinaudojusių šia laisve ir priimančiojoje valstybėje narėje vykdžiusių profesinę veiklą, šeimos narių integracijai.
- 52 Taigi toks aiškinimas užtikrina, kad asmuo, kaip antai JD, kuris ketina kartu su šeima išvykti iš savo kilmės valstybės narės dirbti į kitą valstybę narę, ir nori, kad joje vaikai lankytų mokyklą, praradęs darbuotojo statusą neatsidurs padėtyje, kai būtų priverstas nutraukti savo vaikų mokslus ir grįžti į kilmės šalį, nes negalėtų pasinaudoti socialinėmis išmokomis, kurias priimančioji valstybė narė garantuoja savo pačios piliečiams ir kurios leistų jo šeimai turėti toje valstybėje narėje pakankamai lėšų pragyventi.
- 53 Be to, vadovaudamasis ta pačia logika Teisingumo Teismas nusprendė, kad tuo atveju, kai valstybės narės darbuotojo, dirbusio kitoje valstybėje narėje ir grįžusio į savo kilmės šalį, vaikas, turėjęs Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsniu grindžiamą teisę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje, išsaugo teisę į paramą išlaikymui ir mokslui vidurinėje mokykloje ar studijoms po vidurinės mokyklos, ši parama laikoma „socialinė lengvata“, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 7 straipsnio 2 dalį, priešingu atveju minėtas 12 straipsnis netektų veiksmingumo (šiuo klausimu žr. 1989 m. kovo 15 d. Sprendimo *Echternach ir Moritz*, 389/87 ir 390/87, EU:C:1989:130, 23 ir 24 punktus).
- 54 Taigi, kai vaikas turi teisę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, jis, kaip ir vienas iš tėvų, kuris jį faktiškai prižiūri, turi teisę į vienodą vertinimą, numatytą šio reglamento 7 straipsnio 2 dalyje, net jei vienas iš tėvų prarado darbuotojo statusą.
- 55 Darytina išvada, kad asmenys, turintys teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, taip pat turi teisę į vienodą vertinimą, kiek tai susiję su socialinių lengvatų suteikimu, numatytu šio reglamento 7 straipsnio 2 dalyje, net jei tie asmenys nebegali remtis darbuotojo statusu, dėl kurio iš pradžių įgijo teisę gyventi šalyje.

Dėl Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalies taikymo Sąjungos piliečiams, turintiems teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį

- 56 Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Sąjungos piliečiams, pagal šią direktyvą gyvenantiems priimančiosios valstybės narės teritorijoje, Sutarties taikymo srityje taikomas vienodas vertinimas kaip ir tos valstybės narės piliečiams. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad, nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, priimančioji valstybė narė neįpareigojama suteikti teisės gauti socialinę

paramą per pirmuosius tris gyvenimo šalyje mėnesius arba, kai taikytina, ilgesnį Direktyvos 2004/38 14 straipsnio 4 dalies b punkte numatytą laikotarpį asmenims, išskyrus darbuotojus, savarankiškai dirbančiuosius, tokį statusą išlaikančius asmenis ir jų šeimos narius.

- 57 Šiuo klausimu reikia priminti, kad išmokos, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamos pragyvenimo išmokos, kuriomis jų gavėjams siekiama užtikrinti pragyvenimo lėšų, reikalingų gyventi žmogaus orumo nežeminančiomis sąlygomis, minimumą, turi būti laikomos „socialinės paramos išmokomis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalį (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, 44–46 punktus ir 2016 m. vasario 25 d. Sprendimo *García-Nieto ir kt.*, C-299/14, EU:C:2016:114, 37 punktą).
- 58 2015 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Alimanovic* (C-67/14, EU:C:2015:597) 57 ir 58 punktuose Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad priimančioji valstybė narė gali remtis Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalyje numatyta leidžiančia nukrypti nuostata, kai atsisako Sąjungos piliečiui, turinčiam teisę gyventi šalyje, grindžiamą vien šios direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punktu, skirti socialinės paramos išmokas, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamas pragyvenimo išmokas.
- 59 Vis dėlto tame sprendime Teisingumo Teismas, kaip matyti iš jo 40 punkto, rėmėsi nacionalinio teismo teiginiu, kad susiję asmenys turėjo tik teisę gyventi šalyje siekiant ieškoti darbo, kuri grindžiama pastarąja Direktyvos 2004/38 nuostata. Jis nesprendė dėl situacijos, kai suinteresuotieji asmenys turi, kaip ir nagrinėjamu atveju, Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu grindžiamą teisę gyventi šalyje.
- 60 Kalbant apie tokią situaciją, reikia priminti, viena vertus, kad Teisingumo Teismas jau ne kartą yra nusprendęs, jog Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalis, kaip nuostata, kuria leidžiama nukrypti nuo SESV 18 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyto vienodo požiūrio principo – 24 straipsnio 1 dalis yra tik jo speciali išraiška, – turi būti aiškinama siaurai ir remiantis Sutarties nuostatomis, įskaitant susijusias su Sąjungos pilietybe ir laisvu darbuotojų judėjimu (2013 m. vasario 21 d. Sprendimo *N.*, C-46/12, EU:C:2013:97, 33 punktas).
- 61 Kita vertus, aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2017 m. sausio 18 d. Sprendimo *NEW WAVE CZ*, C-427/15, EU:C:2017:18, 19 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 62 Visų pirma iš pačios Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalies formuluotės matyti, kad valstybės narės, „nukrypdamos nuo šio 24 straipsnio 1 dalies“, tam tikromis sąlygomis gali atsisakyti suteikti teisę į socialinės paramos išmokas tam tikroms asmenų kategorijoms. Todėl ši nuostata aiškiai suprantama kaip šios direktyvos 24 straipsnio 1 dalyje numatyto vienodo požiūrio principo išimtis. Ši išimtis taikoma tik asmenims, kuriems taikoma ši 1 dalis, t. y. Sąjungos piliečiams, „pagal šią direktyvą“ gyvenantiems priimančiosios valstybės narės teritorijoje.
- 63 Antra, iš šios nuostatos teisinio konteksto matyti, kad Direktyva 2004/38 buvo priimta siekiant kodifikuoti ir persvarstyti, kaip Sąjungos teisės aktų leidėjas nurodė jos 3 ir 4 konstatuojamosiose dalyse, „esamus [Sąjungos teisės] instrumentus“, atskirai taikomus pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir savarankiškai dirbantiems asmenims, studentams ir kitiems nedirbantiems asmenims, siekiant supaprastinti ir sustiprinti visų Sąjungos piliečių laisvo judėjimo ir apsigyvenimo teisę, pakeičiant ankstesnį sektorinį ir fragmentišką požiūrį.
- 64 Vis dėlto šis kodifikavimas nebuvo išsamus. Iš tiesų priimant Direktyvą 2004/38 Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsnis, identiška pakartotas Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnyje, nebuvo nei panaikintas, nei iš dalies pakeistas. Tačiau ši direktyva buvo suformuluota taip, kad atitiktų Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsnį ir jį aiškinančią jurisprudenciją. Todėl šia direktyva neturėtų būti paneigta Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu grindžiamų teisių autonomija ar pakeista jų apimtis (šiuo klausimu žr. 2010 m. vasario 23 d. Sprendimo *Teixeira*, C-480/08, EU:C:2010:83, 54 ir 56–58 punktus).

- 65 Taigi atsižvelgimas į Direktyvos 2004/38 24 straipsnio kontekstą patvirtina aiškinimą, pagal kurį šio straipsnio 2 dalyje numatyta nuo vienodo požiūrio principo leidžianti nukrypti nuostata taikoma tik esant į šio straipsnio 1 dalies taikymo sritį patenkančioms situacijoms, t. y. kai teisė gyventi šalyje grindžiama šia direktyva, o ne tais atvejais, kai ši teisė savarankiškai grindžiama Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu.
- 66 Galiausiai, trečia, tokio aiškinimo nepaneigia Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalies tikslas išlaikyti valstybių narių socialinės paramos sistemos finansinę pusiausvyrą, vengiant, kad savo teise gyventi šalyje besinaudojantys asmenys netaptų nepagrįsta našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, kaip matyti iš šios direktyvos 10 konstatuojamosios dalies.
- 67 Iš tiesų šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Sąjungos piliečio, kaip antai JD, kuris prieš tapdamas bedarbis priimančiojoje valstybėje narėje dirbo, o jo vaikai joje lankė mokyklą, ir kuris dėl to turi teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, padėtis, atsižvelgiant į šį tikslą, labai skiriasi nuo Sąjungos piliečių, kuriems pagal šios direktyvos 24 straipsnio 2 dalį aiškiai nenumatyta teisė į socialinės paramos išmokas, t. y. pirma, tų, kurie, kaip byloje, kurioje priimtas 2016 m. vasario 25 d. Sprendimas *García-Nieto ir kt.* (C-299/14, EU:C:2016:114), remiantis minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalimi turi teisę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje tik trijų mėnesių laikotarpį, ir, antra, tų, kurie turi teisę gyventi šalyje remiantis vien Direktyvos 2004/38 14 straipsnio 4 dalies b punktu dėl to, kad ieško darbo, padėties.
- 68 Šios bylos situacija taip pat skiriasi nuo situacijos byloje, kurioje priimtas 2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimas *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:2358). Iš tiesų ta byla buvo susijusi su ekonomiškai neaktyviais valstybės narės piliečiais, kurie pasinaudojo judėjimo laisve tik siekdami gauti kitos valstybės narės socialinę paramą ir kurie neturėjo jokios teisės gyventi priimančiojoje valstybėje narėje pagal Direktyvą 2004/38 ar kitą Sąjungos teisės nuostatą. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nusprendė, kad teisės į socialines išmokas suteikimas tokiems asmenims tokiomis pačiomis sąlygomis, kokios taikomos jos piliečiams, prieštarautų šio sprendimo 66 punkte nurodytam tikslui.
- 69 Be to, nors, žinoma, asmenys, kaip antai JD ir jo dukros, taip pat patenka į Direktyvos 2004/38 24 straipsnio, įskaitant jo 2 dalyje numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą, taikymo sritį dėl to, kad turi teisę gyventi šalyje pagal šios direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punktą, vis dėlto, kadangi jie taip pat gali remtis savarankiška teise gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, jų atžvilgiu negalima remtis šia leidžiančia nukrypti nuostata.
- 70 Iš tiesų, viena vertus, Teisingumo Teismas dėl darbo ieškančių asmenų jau yra nusprendęs, kad Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis taikoma tik Sąjungos piliečiams, turintiems teisę gyventi šalyje remiantis vien šios direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punktu (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, 58 punktą). Kita vertus, tai, kad darbo ieškantys asmenys turi specialias teises pagal minėtą direktyvą, atsižvelgiant į atitinkamai toje pačioje direktyvoje ir Reglamente Nr. 492/2011 įtvirtintų sistemų autonomiją, negali reikšti teisių, kuriomis tokie asmenys gali remtis pagal šį reglamentą, sumažėjimo.
- 71 Be to, kaip teisingai nurodė Komisija, būtų paradoksalu Direktyvos 2004/38 24 straipsnį 2 dalį aiškinti taip, kad nereikia teikti socialinės paramos asmenims, kurie gali remtis ne tik teise gyventi šalyje kaip vienas iš tėvų pagal Reglamentą Nr. 492/2001, bet ir teise gyventi šalyje kaip ieškantis darbo asmuo pagal Direktyvą 2004/38. Toks aiškinimas iš tiesų lemtų vieno iš tėvų bei jo vaikų, kurie turi teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2001 10 straipsnį, ir tos šalies piliečių nevienodą vertinimą, kiek tai susiję su socialine parama, jei šis vienas iš tėvų nusprendžia ieškotis darbo priimančiojoje valstybėje narėje.

Dėl nevienodo vertinimo pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį buvimo

- 72 Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalyje, kuria gali remtis asmenys, turintys šio reglamento 10 straipsniu grindžiamą teisę gyventi šalyje, iš esmės numatyta, kaip pažymėta šio sprendimo 55 punkte, kad darbuotojas, valstybės narės pilietis, priimančiojoje valstybėje narėje naudojami tomis pačiomis socialinėmis ir mokesčių lengvatomis kaip ir vietiniai darbuotojai taip pat ir tuomet, kai jis yra bedarbis.
- 73 Tai, kad pagal nacionalinę nuostatą, kaip antai SGB II 7 straipsnio 1 dalies antro sakinio 2 punkto c papunktį, asmenims, kurie, kaip JD ir jo dukros, yra kitos valstybės narės piliečiai, turintys teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, nesuteikiama jokios teisės į pragyvenimą užtikrinančias išmokas, reiškia jų ir tos šalies piliečių nevienodą vertinimą socialinių lengvatų srityje.
- 74 Šiuo klausimu šio sprendimo 44 punkte buvo priminta, kad Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalis yra speciali vienodo požiūrio ir nediskriminavimo dėl pilietybės principo išraiška specifinėje socialinių lengvatų suteikimo srityje.
- 75 Reikia pridurti, kad, pirma, galimybė priimančiosios valstybės narės teritorijoje naudotis Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu grindžiama savarankiška teise gyventi šalyje, pripažįstama besimokantiems vaikams ir vienam iš tėvų, kuris juos faktiškai prižiūri, reiškia, kad šis vienas iš tėvų pateko į šios valstybės narės darbo rinką, kaip matyti iš šio sprendimo 37 punkte nurodytos jurisprudencijos. Todėl, kaip pabrėžta šio sprendimo 67 punkte, potencialių tokios teisės gyventi šalyje turėtojų ratas neatitinka kitų valstybių narių piliečių, atvykusių į priimančiosios valstybės narės teritoriją ieškant pirmojo darbo, rato. Be to, ši teisė apribojama, kai ji pasibaigia, vėliausiai tada, kai vaikas baigia mokslus (šiuo klausimu žr. 2013 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Alarape ir Tijani*, C-529/11, EU:C:2013:290, 24 punktą).
- 76 Antra, kitos valstybės narės piliečio, kuris jau pateko į priimančiosios valstybės narės darbo rinką ir taip pat turi Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu grindžiamą teisę gyventi šalyje, situaciją reikia skirti nuo situacijos, kai yra požymių, kad atitinkamas buvęs darbuotojas piktnaudžiavo teise, kurio neapima Sąjungos teisės normos, nes jis dirbtinai sukūrė nagrinėjamų socialinių lengvatų gavimo sąlygas pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalį (pagal analogiją žr. 2014 m. liepos 17 d. Sprendimo *Torresi*, C-58/13 ir C-59/13, EU:C:2014:2088, 42 ir 46 punktus). Tačiau, kaip pažymėjo ir Komisija, Teisingumo Teismo turimoje bylos medžiagoje nėra nieko, kas leistų daryti išvadą, kad šiuo atveju buvo piktnaudžiaujama teise arba kaip nors sukčiaujama.
- 77 Taigi tai, kad ekonomiškai neaktyviems kitų valstybių narių piliečiams, turintiems savarankišką teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, nesuteikiama teisė į pagrindinėje byloje nagrinėjamas pragyvenimo išmokas, prieštarauja Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 daliai, siejamai su jo 10 straipsniu.
- 78 Galiausiai dėl SESV 18 straipsnio pirmos pastraipos pažymėtina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją ši nuostata savarankiškai taikoma tik tose Sąjungos teisės reglamentuojamose srityse, dėl kurių SESV nenumatyta specialių nediskriminavimo taisyklių (2020 m. birželio 11 d. Sprendimo *TÜV Rheinland LGA Products ir Allianz IARD*, C-581/18, EU:C:2020:453, 31 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija). Nediskriminavimo principas laisvo darbuotojų judėjimo srityje įtvirtintas SESV 45 straipsnyje (2019 m. spalio 10 d. Sprendimo *Krah*, C-703/17, EU:C:2019:850, 19 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija), kuris, kaip priminta šio sprendimo 44 punkte, konkrečioje socialinių lengvatų suteikimo srityje išreikštas Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalyje. Todėl nereikia aiškinti SESV 18 straipsnio.
- 79 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalis ir 10 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos valstybės narės teisės normos, pagal kurias kitos valstybės narės pilietis ir jo nepilnamečiai vaikai, visi turintys teisę gyventi pirmojoje valstybėje narėje pagal šio reglamento 10 straipsnį tų vaikų mokymosi

šioje valstybėje tikslais, neatsižvelgiant į jokiais aplinkybėmis automatiškai netenka teisės į išmokas, kuriomis užtikrinamas jų pragyvenimas. Šio aiškinimo nepaneigia Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalis.

Dėl antrojo klausimo

- 80 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 883/2004 4 straipsnis, siejamas su šio reglamento 3 straipsnio 3 dalimi ir 70 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad, atsižvelgiant į Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalį, pagal ją nedraudžiamos valstybės narės teisės normos, pagal kurias kitos valstybės narės pilietis ir jo nepilnamečiai vaikai, visi turintys teisę gyventi pirmojoje valstybėje narėje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį dėl to, kad tie vaikai šioje valstybėje narėje lanko mokyklą ir priklauso socialinio draudimo sistemai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalį, neatsižvelgiant į jokiais aplinkybėmis automatiškai netenka teisės į specialias neįmokines išmokas pinigais.
- 81 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad ginčijamu laikotarpiu JD ir jo dukros turi būti laikomi priklausančiais socialinio draudimo sistemai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies h ir j punktus, nes gyvendami Vokietijoje gavo nedarbo ir šeimos išmokas. Todėl pagal šio reglamento 2 straipsnio 1 dalį jie patenka į šio reglamento taikymo asmenims sritį.
- 82 Kaip, be kita ko, nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagrindinėje byloje nagrinėjamos pragyvenimo išmokos, kurios yra išmokos, skirtos jų gavėjams užtikrinti pragyvenimo lėšas, yra specialios neįmokinės išmokos pinigais, kaip jos suprantamos pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 3 dalį ir 70 straipsnio 2 dalį, nurodytos šio reglamento X priede (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, 43 punktą).
- 83 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Reglamento Nr. 883/2004 4 straipsnis taikomas ir tokioms specialioms neįmokinėms išmokoms pinigais (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 55 punktą).
- 84 Nors tiesa, kad remiantis suformuota jurisprudencija Reglamento Nr. 883/2004 70 straipsniu nesiekama nustatyti materialinių teisės į minėtas išmokas egzistavimo sąlygų ir niekas nedraudžia tokių išmokų skyrimo ekonomiškai neaktyviems Sąjungos piliečiams susieti su esmine sąlyga, kad šie įvykdytų reikalavimus, kurių reikalaujama tam, kad įgytų teisę teisėtai gyventi priimančiojoje valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 14 d. Sprendimo *Komisija / Jungtinė Karalystė*, C-308/14, EU:C:2016:436, 65 ir 68 punktus bei nurodytą jurisprudenciją), reikia konstatuoti, kad JD ir jo dukros ginčijamu laikotarpiu turėjo Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsniu grindžiamą teisę teisėtai gyventi šalyje.
- 85 Iš to darytina išvada, kad JD ir jo dukros pagal Reglamento Nr. 883/2004 4 straipsnį turi teisę į vienodą vertinimą, kiek tai susiję su pagrindinėje byloje nagrinėjamomis pragyvenimo išmokomis.
- 86 Vis dėlto tai, kad pagal tokią nacionalinę normą, kokia yra SGB II 7 straipsnio 1 dalies antro sakinio 2 punkto c papunktis, asmenims, kurie, kaip JD ir jo dukros, yra kitos valstybės narės piliečiai, turintys teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, nesuteikiama jokių teisių į pragyvenimą užtikrinančias išmokas, reiškia nevienodą jų ir tos šalies piliečių vertinimą socialinio draudimo išmokų srityje.
- 87 Be to, kaip jau buvo konstatuota atsakant į pirmąjį klausimą, Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalyje numatyta nuo vienodo požiūrio principo socialinės paramos srityje leidžianti nukrypti nuostata netaikoma esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai kitų valstybių narių piliečiai turi teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį. Šiuo klausimu šios bylos situacija

skiriasi nuo situacijos byloje, kuriose priimti 2015 m. rugsėjo 15 d. Sprendimas *Alimanovic* (C-67/14, EU:C:2015:597) ir 2016 m. vasario 25 d. Sprendimas *García-Nieto ir kt.* (C-299/14, EU:C:2016:114); juose dėl šios leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo Teisingumo Teismas pripažino nuo Reglamento Nr. 883/2004 4 straipsnyje skelbiamo vienodo požiūrio principo nukrypti leidžiančią nuostatą.

- 88 Šiomis aplinkybėmis ir dėl tų pačių priežasčių, kurios išdėstytos atsakant į pirmąjį klausimą, SGB II 7 straipsnio 1 dalies antro sakinio 2 punkto c papunktyje numatyta išimtis tiek, kiek dėl jos kitų valstybių narių piliečiams, turintiems teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį, visiškai ir automatiškai netaikoma teisė į pagrindinėje byloje nagrinėjamas pragyvenimo išmokas, prieštarauja Reglamento Nr. 883/2004 4 straipsniui.
- 89 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 883/2004 4 straipsnis, siejamas su šio reglamento 3 straipsnio 3 dalimi ir 70 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos valstybės narės teisės normos, pagal kurias kitos valstybės narės pilietis ir jo nepilnamečiai vaikai, visi turintys teisę gyventi pirmojoje valstybėje narėje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį dėl to, kad tie vaikai šioje valstybėje narėje lanko mokyklą ir priklauso socialinio draudimo sistemai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalį, neatsižvelgiant į jokiais aplinkybėmis automatiškai netenka teisės į specialias neįmokines išmokas pinigais.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 90 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje 7 straipsnio 2 dalis ir 10 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos valstybės narės teisės normos, pagal kurias kitos valstybės narės pilietis ir jo nepilnamečiai vaikai, visi turintys teisę gyventi pirmojoje valstybėje narėje pagal šio reglamento 10 straipsnį tų vaikų mokymosi šioje valstybėje tikslais, neatsižvelgiant į jokiais aplinkybėmis automatiškai netenka teisės į išmokas, kuriomis užtikrinamas jų pragyvenimas. Šio aiškinimo nepaneigia 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 24 straipsnio 2 dalis.
2. 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimų 4 straipsnis, siejamas su šio reglamento 3 straipsnio 3 dalimi ir 70 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos valstybės narės teisės normos, pagal kurias kitos valstybės narės pilietis ir jo nepilnamečiai vaikai, visi turintys teisę gyventi pirmojoje valstybėje narėje pagal Reglamento Nr. 492/2011 10 straipsnį dėl to, kad tie vaikai šioje valstybėje narėje lanko mokyklą ir priklauso socialinio draudimo sistemai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalį, neatsižvelgiant į jokiais aplinkybėmis automatiškai netenka teisės į specialias neįmokines išmokas pinigais.

Parašai.